

GUILLEM VILADOT I LA POESIA EXPERIMENTAL

Millor seria titular el present escrit «poesia concreta o visual» car els termes a l'entorn de la nova poesia s'estan clarificant i l'especialització surt ràpidament. Els materials que tenim sobre Viladot són d'informació, és a dir, entrevistes, notícies de llibres, etc., i no disposem, encara d'un bagatge prou arrelat dins la present crítica d'art i literatura per a judicar aquestes obres. I en dir bagatge no cal entendre-ho només com a estris personals de cultura, sinó també com a situacions d'ambientació que afavoreixin l'aproximació vers aquesta nova poesia, vers la poesia experimental. Continuen molts prejudicis, tabús i obstacles per al lliure pas de la poesia experimental. Malgrat tot, cal començar a ser optimistes: a mesura que passen els anys els signes de revifament són més patents i clars. No cal pas dir que tant hi contribueixen l'activitat sense defalliment dels poetes experimentals com la d'un públic que comença a seguir primer encuriós i després francament interessat aquestes aportacions que comencen a deixar de ser experimentació per a ser treball quotidià, com la novel·la o la poesia tradicional o discursiva.

Em sap greu, i ho dic, sense intenció de desplayre sinó simplement de constatar, l'edició del desafortunat llibre d'Estanislau Torres. O l'autor s'ha volgut estalviar feina o Nova Terra s'ha deixat prendre el pèl. La, diguem-li, per dir alguna cosa, conversa que va mantenir amb en Viladot no aporta res de nou (aquesta frase també la diu Pedrolo quan acaba la seva «entrevista») i les qüestions a tocar són innombrables i algunes d'elles francament angoixoses. Un altre llibre de les mateixes característiques, però amb un plantejament radicalment oposat, insinua una sèrie de trets i exposa una situació amb rigor i amb claredat. Es el volum de Guillem-Jordi Graells i Oriol Pi de Cabanyes. Les comparacions, diuen, són odioses, però amb la lletra impresa s'ha de jugar quan és un sol que hi balla, no quan fa dansar els altres al to del flabiol de torn. Doncs bé, hem agafat aquest llibre disposats a «escollar», que diria en Viladot, per a reproduir-ho però ens hem estimat més anar-hi directament al gra.

«La forma de la nova comunicació és quelcom accidental que per força ha de canviar amb la circumstància històrica. Roís de Corella no ho podia fer com ho fem nosaltres, i nosaltres no podem fer-ho com ell. Per tant no es tracta d'un judici de valor, sinó de reconèixer o d'admetre uns resultats que són ara i aquí entre nosaltres. Per tant, ser poeta és ser un home que es realitza constantment a un nivell d'experimentació, entenent aquesta, segons Kant, com un contacte amb «la cosa real», realitat, és clar, estructurada per les categories a priori de la raó, però plena, quant al seu contingut, «per la percepció de les coses presents». I si tant m'escanyes et diré que la poesia és una presa de consciència a nivell de conceptes i de pràctica ètica, no pas, com pot ser la religió, d'una «irracional interiorització personal». Si nosaltres, doncs, ens hem d'atendre a la nostra realitat és obvi que els poetes d'avui parlin d'una manera distinta als poetes reculats, amb la qual cosa no vull deixar traslluir que el seu llenguatge no sigui avui «històricament» vàlid; pretendre que les coses funcionin al marge d'aquesta interpolació, és pretendre d'implantar un sectarisme, un dogmatisme, un radicalisme y fins i tot un nandarinisme que cap poeta no pot admetre».

En Viladot ha arribat a aquest camí de rebutjar la poesia normal per endinsar-se en la poesia experimental després de treballar i publicar-ne força de la primera. Ha vist que ell no podia treure més profit dels mètodes clàssics siguin quines siguin les plataformes poètiques: sempre hi haurà la paraula com a eina de comunicació, encara que hi trobem la destrucció del mot, aleshores, amb honestedat canvia de mètode, de sistema i experimenta. Comença decididament amb les paraules però amb una forma nova d'ús:

CONVERSA

- Bla, Bla, Bla, Bla, Bla.
- Bli, Bli, Bli, Bli, Bli.
- Glu, Glu, Glu, Glu, Glu.

(S'adonen que tots enraonen alhora i callent).
(Durant el silenci s'adonen que no diu res ningú, i hi tornen).

- Bla, Bla, Bla, Bla, Bla.
- Bli, Bli, Bli, Bli, Bli.
- Glu, Glu, Glu, Glu, Glu.

de Blancs espirituals

Es a partir de **Blancs espirituals** que l'obra de Viladot ja comença a agafar cos. S'oblida dels primers tempteigs (la **Urt**, **Els metaplasmes...**) i encarrila la màquina de tren per seguir el viatge. I parlant de trens recordem aquell poster-poema: «Tots confessem ser companys d'un únic viatge», frase que surt de la xemeneia d'una màquina de tren del segle passat... Els colors, les fotografies, les lletres, els símbols, un toc de bateria i una allau d'aportacions. El perill de caure en el podrit món de la publicitat, assenyala Viladot, és un parany per a la poesia

experimental però publicitat és tot, tant la promoció d'un llibre de poesia experimental com la sagrada causa, vull dir la del llibre, en fi, els mecanismes del món d'avui. Per l'any Fabra un poster-poema d'en Viladot anava com anell al dit per fer promoció-publicitat del fet. Quatre imatges del mestre per excel·lència i al seu voltant, completant el quadrat, quatre aspectes de la tècnica astronàutica actual, al centre un garbuix de lletres i un brot de planta, d'esperança.

Els **Cartrons concrets** comencen amb el creixement de la vida: nen, noi, home, món i a continuació reflexions sobre l'escola, la societat i l'esperança. Seleccionarem, ultra els cinc d'«encara no» relacionats amb l'esperança, el poema de la possessió:

mmmmmmMMMMMM

on la silueta d'una fàbrica es relaciona amb el pronom personal «mi». També «L'Home assetjat per l'ofidis de sempre que ara ja es mossega la cua»:

```
U  S  A  U  R  S  S
S
A      M  A  N      R
U      A      A      U
R      M  A  N      A
S
S  S  R  U  A  S  U
```

on l'home central es veu rodejat, amenaçat i aclaparat pel reptil, pel dragó. Aquests exemples estan extrets del llibre **T-47** que ve a ser el de més fàcil abast, car l'editorial **LO PARDAL** no té encara uns contactes i una xarxa veritablement professional. Esperem que amb el temps, i sense una canya, s'arrangi la situació.

El llibre més interessant de Viladot per la seva homogeneïtat, car la majoria de llibres de poesia visual, no concreta, d'ell vénen a ser una mena de calaix de poeta on s'hi aboquen totes les obres amb un títol més o menys escaient, és la crítica, la representació que fa un poeta visual del fenomen televisiu i les seves implicacions socials. Ens referim a «**Entre opus i opus**». Un llibre que gosaria recomenar al mestre del meu germà de vuit anys, i a tots llurs companys, per comentar-lo a classe. La visualització és facilíssima, les claus per a comprendre'l són nul·les i la claredat tipogràfica i de contingut és un joc de cara a comentar la T.V. en la societat de consum.

Es lamentable que l'amic Iglésies del Marquet hagi fet una portada tan poc interessant. Segurament deu ser per qüestions econòmiques, car s'aprofita la planxa d'una fulla interior, perquè Iglésies del Marquet (poeta experimental de qui aviat ens ocuparem) ha demostrat a bastament les seves bones dosis de càrrega comunicativa.

Les constants ideològiques de Viladot —terra, home, tot, llibertat, igualtat, pau...— es manifesten clarament en aquest llibre. Si com veiem en el llibre la «tele» s'encercla en aquests mots, en aquests significats, l'evolució porta a un progressiu aniquilament d'aquestes constants. I tot resta negre, alienat. Després d'aquesta fase arriba el domini de les multinacionals, la publicitat, l'economia de mercat o com vulgueu anomenar-ho: «nevera, boïte, rentaplats, cocacola, tergal, duralex, ràdio, auto, toca-discos...» simbolitzats per l'omnipresent i anti-cultural «tele». Però l'exclètxa, per a Viladot, resta oberta, i després d'una altra evolució arriba a contemplar-se, guspireix en la tenebra, l'home.

«Em semblen molt exemplars els mots de l'escultor Subirachs quan diu que «l'artista és l'home que sintetitza tot l'estil d'una època, és l'home que coacciona als seus contemporanis per tal que visquin d'una determinada manera». Els poetes caben perfectament dins aquest concepte d'artista. Si l'escultura va per uns camins (Subirachs) i la pintura segueix paral·lels (Tàpies) i la música tampoc és estranya a aquests vials (Quadreny), per què ens ha d'estranyar que la poesia també s'hi trobi identificada? Aquesta voluntat de síntesi és general i ningú que estigui dins la societat no s'hi pot girar d'esquena. El que passa és que potser els poetes, els músics, els pintors... tots els que podem ser anomenats artistes, sentim més punyet la solitud de l'home que, per pura biologia, cada dia se sent més sol en sentir-se més distanciat de tot allò que en un principi el podia justificar o explicar a través d'unes formes de comunicació que cada dia entren en una crisi més pregona. Enfront d'aquesta crisi sembla que no hi ha cap més sortida que inventar una nova poesia, un nou estil que arribem a sentir com a necessari i que per aquest sentiment ens sapiguem solidaris».

I és del tot evident que el nou llenguatge s'està imposant, agradi o no. Actualment els principals obstacles que troba la poesia experimental, superada la fase del desconeixement, són trobar unes plataformes d'exposició adients: una revista, una llibreria especialitzada, una editorial ferma i professional, una recepció per part de la crítica, etc. Respecte a la publicitat caldria que els mateixos poetes o les editores fessin el «copyright» pertinent per tal que vius agents publicitaris no se n'apropriessin impunement. Es paradoxal veure com obres destinades a atacar un cert i determinat ambient social, de classe, etc., són apropiades, utilitzades i instrumentalitzades pels mateixos acusats. Però, què hi farem? Sembla ser llei de vida: al costat del castor el voltor.

JOSEP M. FIGUERES